

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 4. maijā
(OR. en)

9015/23

DEVGEN 82
ACP 29
RELEX 547
SUSTDEV 70

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsekretariāts

Datums: 2023. gada 4. maijs

Saņēmējs: delegācijas

Iepr. dok. Nr.: 8123/23

Temats: Korupcija kā šķērslis attīstībai
– Padomes secinājumi (2023. gada 4. maijs)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par korupciju kā šķērslī attīstībai, kas pieņemti Padomes 3946. sanāksmē 2023. gada 4. maijā.

Korupcija kā šķērslis attīstībai

Padomes secinājumi

1. Korupcija ir sarežģīta un ilgstoša sociāla, politiska, drošības un ekonomiska problēma, kas skar visas pasaules valstis un reģionus, tostarp Eiropu. Aplēsts, ka tās negatīvā ietekme uz ekonomiku deviņas reizes pārsniedz globālo oficiālo attīstības palīdzību. Korupcija grauj demokrātiju, uzticēšanos iestādēm, tiesiskumu un cilvēktiesību īstenošanu un izmantošanu. Tā izpaužas kā valsts nozagšana, apdraud valsts leģitimitāti, nodokļu iekasēšanu un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu un kropļo funkcionējošus tirgus, tādējādi faktiski kavējot jebkādas ilgtspējīgas attīstības – cilvēces, ekonomiskās un sociālās – jomas. Korupcija ir galvenais šķērslis nabadzības izskaušanai, jo tā vismagāk skar nabadzīgos iedzīvotājus un visneaizsargātākās personas un grupas. Tā saasina nevienlīdzību un nesamērīgi ietekmē sievietes, meitenes un personas ar invaliditāti. Turklāt korupcija ir organizētās noziedzības pastāvēšanu atbalstošs faktors, un tā negatīvi ietekmē drošību un stabilitāti visos līmeņos. Šo iemeslu dēļ Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam, jo īpaši tās 16. ilgtspējīgas attīstības mērķī, jaunajā Eiropas Konsensā par attīstību un *NDICI* "Eiropa pasaulē" – visos šajos instrumentos korupcija ir aplūkota kā šķērslis ilgtspējīgai attīstībai.
2. Covid-19 pandēmija ir ierobežojusi resursu pieejamību un vēlreiz apliecinājusi, cik svarīgi ir efektīvi uzraudzīt publiskos izdevumus. Nprovocētais un nelikumīgais Krievijas agresijas karš pret Ukrainu ir veicinājis globālu pārtikas un enerģētikas krīzi. Šajā kontekstā Padome atzīmē aizvien aktuālāko steidzamību pieņemt visas valdības mēroga pieeju korupcijas apkarošanai neatkarīgi no tā, kur un kad korupcija izpaužas, nolūkā nodrošināt, ka atbalsts sasniedz tos, kam tas visvairāk vajadzīgs, un tiek izmantots visefektīvākajā veidā.

3. Padome atzinīgi vērtē Komisijas dienestu un EĀDD nozīmīgo ieguldījumu korupcijas apkarošanā ar ES ārējās darbības palīdzību. Tas ietver divpusējas un reģionālas programmas, atbalstu uzlabotām publisko finanšu pārvaldības sistēmām, politiskos un cilvēktiesību dialogus ar partnervalstīm un ES Rīcības plānu cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam. Padome atgādina notiekošās diskusijas par citiem iespējamiem instrumentiem korupcijas apkarošanai visā pasaulē.
4. Padome uzsver, ka korupcijas apkarošana, demokrātisko vērtību un augstu standartu veicināšana un labas pārvaldības un pārredzamības nodrošināšana ir ES un dalībvalstu sadarbības ar visām partnervalstīm neatņemamas sastāvdaļas un *Global Gateway* stratēģijas galvenie pamatprincipi.
5. Padome uzsver, ka korupcija ir viens no tiem ar tarifiem nesaistītajiem šķēršļiem globālajai tirdzniecībai, kas izmaksā visvairāk, jo īpaši valstīs ar zemiem un vidēji zemiem ienākumiem, un tā ir viens no galvenajiem labvēlīgas uzņēmējdarbības un investīciju vides izveides kavēkļiem. Tirdzniecība un privātās investīcijas var stiprināt stimulus korupcijas mazināšanai, veicinot atvērtu, ilgtspējīgu un uz noteikumiem balstītu tirdzniecības sistēmu un inovatīvus finansēšanas risinājumus.
6. Padome atzīmē, ka nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, izvairīšanās no nodokļu maksāšanas un starptautiska kukuļošana veido nelikumīgu kapitāla plūsmu būtisku daļu. Tāpēc svarīgi korupcijas apkarošanas elementi ir uzņēmumu īpašumtiesību lielākas pārredzamības nodrošināšana, atbalsts centieniem izsekot, iesaldēt un atgūt nozagtus aktīvus un stiprināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas režīmus, kā arī faktisko īpašumtiesību pārredzamību un noteikumus par nesaderību un interešu konfliktiem, lobēšanu un virpuļdurvju efektu.
7. Ņemot vērā minēto, Padome uzsver, ka ir svarīgi spēcīgu korupcijas apkarošanas perspektīvu iekļaut visos attīstības centienos un savstarpēji saistītās nozarēs, piemēram, veselībā, izglītībā, nodarbinātībā, enerģētiskajā drošībā un cīņā pret klimata pārmaiņām. Tas ir īpaši svarīgi publisko finanšu pārvaldībā un kontekstos, kad korupcija ir plaši izplatīta un atzīta par vienu no galvenajiem ilgtspējīgas attīstības ierobežotājiem; šādi konteksti ir, piemēram, konflikti un krīzes, iepirkums, ieguves rūpniecība un liela mēroga infrastruktūras projekti.

8. Padome atzinīgi vērtē neseno ES atbalsta tiesiskumam un korupcijas apkarošanai partnervalstīs 2010.–2021. gadā izvērtējumu, kas ir laikus izveidots pamats vērienīgākai un visaptverošai Eiropas komandas pieejai korupcijas apkarošanai. Padome jo īpaši atzīmē ieteikumus izstrādāt vienotu un visaptverošu korupcijas apkarošanas sistēmu, kas būtu integrēta visās nozarēs, un uzlabot uzraudzību, izvērtēšanu, pārskatatbildību un mācīšanos. Padome uzsver, ka korupcijas apkarošanas centieni integrēšana var palīdzēt uzlabot iedzīvotāju ikdienas dzīvi, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi vitāli svarīgiem pakalpojumiem, samazinot nevienlīdzību un veicinot atbildīgu un iekļaujošu pārvaldību.
9. Ņemot to vērā, Padome aicina Komisiju un Augsto pārstāvi īstenot stratēģiskāku un integrētu ES pieeju, lai novērstu un apkarotu korupciju kā šķērsli nabadzības izskaušanai un ilgtspējīgai attīstībai. Tam būtu jāietver atjauninātu norādījumu par korupcijas apkarošanu ES ārējā darbībā ātra izstrāde un izplatīšana. Šajā darbā par svarīgiem kritērijiem būtu jāizmanto ANO Pretkorupcijas konvencija, ESAO Konvencija par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos, ESAO 2021. gada Ieteikums par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas plašāku apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos un ESAO 2016. gada Ieteikums attīstības sadarbības aktoriem par korupcijas riska pārvaldību, kā arī citi starptautiskie un Eiropas standarti.
10. Padome uzsver, ka cilvēktiesībās balstīta pieeja attīstībai ir svarīgs instruments korupcijas apkarošanā, ko apņēmušās īstenot kā ES, tā arī tās dalībvalstis saskaņā ar jauno Eiropas Konsensu par attīstību un kā noteikts *NDICI* "Eiropa pasaulē" regulā. Padome arī atgādina, cik svarīgi ir īstenot efektīvas attīstības sadarbības principus, kas var palīdzēt samazināt koruptīvas darbības un stiprināt valsts iestādes, tostarp, izmantojot publiskā sektora speciālās zināšanas, spēju veidošanu, tehnisko palīdzību un zināšanu apmaiņu.

11. Padome uzsver, ka atjaunotie korupcijas apkarošanas centieni būtu jābalsta uz savstarpēji cieņpilnu dialogu, iekļaujošiem lēmumu pieņemšanas procesiem, cilvēktiesībām un dzimumu līdztiesību, vienlaikus koncentrējoties uz ilgtermiņa ietekmi, kā pamatā ir vietējo apstākļu un korupciju veicinošo galveno faktoru politiski ekonomiskā analīze. Padome turklāt uzsver, ka pieredze, kas gūta no sekmīgām korupcijas apkarošanas pieejām, ir jāintegrē visās partnerību jomās, pamatojoties uz pierādījumiem un paraugpraksi un vienlaikus nodrošinot politikas saskaņotību visos līmeņos un koordināciju ar dalībvalstu korupcijas apkarošanas stratēģijām.
12. Lai stiprinātu pārredzamību un samazinātu korupcijas risku, Padome mudina izmantot inovatīvas un efektīvas tehnoloģijas. Tas ietver centienus panākt digitālo pārveidi, tostarp, nodrošinot pilnvērtīgas iespējas iedzīvotājiem, attīstot digitālas, neatkarīgas un autonomas, ārējas trauksmes cēlēju sistēmas, kā arī e-pārvaldības un e-ierkuma sistēmas. Šie centieni vajadzības gadījumā būtu jāpastiprina, vienlaikus nodrošinot cilvēktiesību, tostarp tiesību uz privātumu, aizsardzības pasākumus.
13. Padome aicina Komisijas dienestus, EĀDD un dalībvalstis ciešāk sadarboties Eiropas komandas garā, lai veicinātu labu pārvaldību un apkarotu korupciju kā šķērsli attīstībai, tostarp, izmantojot Eiropas komandas iniciatīvas, *Global Gateway* stratēģiju un pastiprinātu politikas dialogu ar partnervalstīm. Šajā sakarā Padome īpaši atzinīgi vērtē Eiropas komandas globālo demokrātijas iniciatīvu, kurā galvenā uzmanība pievērsta tiesiskumam un pārskatatbildībai.
14. Turklāt Padome aicina Komisijas dienestus, EĀDD un dalībvalstis pastiprināt centienus, lai apkarotu nelikumīgas kapitāla plūsmas (*IFF*), tostarp tādu līdzekļu plūsmas, kas iegūti koruptīvu darbību rezultātā. Ir jāpieliek pūles, lai cīnītos pret nelikumīgām kapitāla plūsmām valstīs, no kurām tās nāk, kā arī tranzīta un galamērķa valstīs. Šajā sakarā Padome atzinīgi vērtē darbu, ko saistībā ar korupcijas apkarošanu veic Finanšu darījumu darba grupa, un Eiropas komandas iniciatīvu par atbalstu Āfrikai cīņā pret nelikumīgām kapitāla plūsmām un transnacionālo organizēto noziedzību.
15. Padome aicina Komisijas dienestus un EĀDD regulāri informēt Padomi par progresu, nodrošinot, ka esošie ziņošanas mehānismi ietver ES pasākumus, kas veicina korupcijas samazināšanu plašā nozīmē.

16. Padome uzsver valsts iestāžu, tostarp neatkarīgu revīzijas iestāžu, pilsoniskās sabiedrības organizāciju, daudzpusēju aktoru, cilvēktiesību aizstāvju, žurnālistu, trauksmes cēlēju, mediju un privātā sektora struktūru svarīgo lomu sabiedrības noturības pret korupciju stiprināšanā un iepriekš minēto mērķu sasniegšanā.
